

OD REDAKCJI

Szanowni Państwo

Dwadzieścia lat na rynku wydawniczym to całkiem sporo, a zważywszy, że minione dwudziestolecie było okresem dynamicznych przemian politycznych, kulturowych i technologicznych, jest to powód do dumy.

„Cenne, bezcenne, utracone” to niezwykle czasopismo. Jego otwarta formuła pozwala na zaprezentowanie nie tylko specjalistom, ale również szerokiej opinii publicznej tematów, które przed jego powstaniem nie były prezentowane w satysfakcjonującym zakresie. Wśród nich pojawiły się problemy dotyczące zagrożeń i strat kultury powstałych w wyniku pożarów i kradzieży, polskiego dziedzictwa za granicą i jego ochrony, a także sprawy związane z rejestracją i poszukiwaniem strat wojennych.

Pierwszym wydawcą czasopisma „Cenne, bezcenne, utracone” był Ośrodek Ochrony i Konserwacji Zabytków, który w 1998 r. powrócił do wcześniejszej nazwy – Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Redaktorem naczelnym mianowano Barbarę Kobielską, a w skład pierwszej Rady Redakcyjnej weszli: Sławomir Adamczyk, Monika Kuhnke, Jacek Miler, Piotr Ogrodzki, Urszula Paszkiewicz i Anna Różycka.

Do 2003 r. czasopismo ukazywało się jako dwumiesięcznik, o skromnej objętości 26–32 stron. Wśród jego autorów byli m.in.: Aleksander Krawczuk, Janusz Miliszkiwicz, Andrzej Rottermund, Andrzej Ryszkiewicz, Zdzisław Żygulski jun. Często pojawiały się też teksty pióra Mirosława Barwika, Moniki Kuhnke, Jacka Milera, Janusza Mroza, Piotra Ogrodzkiego, Marii Romanowskiej-Zadrożnej czy Jerzego Szałygina. Patrząc na to z dzisiejszej perspektywy, można by stwierdzić, że grono autorów było stosunkowo skromne, jednak przypomnijmy, że krąg osób zajmujących się tak nakreśloną tematyką też był wówczas niewielki. Warto więc w tym miejscu podkreślić, że już od pierwszego numeru czasopismo publikowało *Katalog strat* – prowadzony przez Monikę Barwik wykaz obiektów zaginionych bądź skradzionych po 1945 r., a od 1998 r. również *Katalog strat wojennych*, opracowywany kolejno przez Monikę Kuhnke, Marię Romanowską-Zadrożną, a obecnie Agatę Modzolewską i Katarzynę Zielińską.

Pierwszy numer specjalny czasopisma – *Katalog utraconych dzieł sztuki* ukazał się w roku 2000 i obejmował straty zabytków ruchomych za lata 1997–2000 oraz wybrane straty wojenne. Od tamtej pory *Katalog* był wydawany niemal co roku, a poza ilustracjami poszukiwanych dzieł publikowano w nim również artykuły na temat szeroko rozumianego bezpieczeństwa zbiorów i zabytków, łącznie z różnego rodzaju sprawozdaniami.

W 2005 r. czasopismo „Cenne, bezcenne, utracone” zostało przekształcone w kwartalnik – jego objętość zwiększyła się do 48 stron. Pociągnęło to za sobą zmianę jakościową i pozwoliło na publikację obszerniejszych artykułów, zdecydowanie wychodzących poza charakter krótkich komunikatów. Więcej miejsca zajęła tematyka prawna, regularnie ukazywały się sprawozdania policji, służby celnej i straży granicznej z obszaru zwalczania przestępczości przeciwko dziedzictwu. Jako aktualności zamieszczano informacje o kradzieżach dzieł sztuki,

pożarach zabytków czy też sprawozdania z międzynarodowych oraz krajowych seminariów i konferencji.

Od 2011 r. wydawcą periodyku „Cenne, bezcenne, utracone” jest Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, powołany decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach przekształcenia Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych. Ciągłość wydawnictwa została zachowana, a redaktorem naczelnym pozostała Barbara Kobielska. W tym miejscu należy podkreślić, że to właśnie Jej wysiłek oraz zabiegi Piotra Ogrodzkiego, wieloletniego dyrektora Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, sprawiły, że pismo cieszyło się i nadal cieszy dużym uznaniem. W 2005 r., m.in. za prowadzenie czasopisma „Cenne, bezcenne, utracone”, Piotr Ogrodzki został odznaczony brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” w dziedzinie ochrony zabytków, a trzy lata później Barbara Kobielska otrzymała odznakę „Zasłużony dla kultury polskiej”. W 2012 r. Piotr Ogrodzki, będący wówczas wicedyrektorem Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, został redaktorem naczelnym czasopisma, zaś Barbara Kobielska objęła funkcję redaktora prowadzącego. Na swoim stanowisku Piotr Ogrodzki pozostawał do przedwczesnej śmierci w styczniu 2013 r. W tym samym roku został wydany specjalny numer dedykowany Jego pamięci, przygotowany przez Barbarę Kobielską, która zastąpiła Piotra Ogrodzkiego na stanowisku redaktora naczelnego czasopisma.

Począwszy od 2014 r. czasopismo ukazuje się w rytmie półrocznym. Rok później redaktorem naczelnym „Cenne, bezcenne, utracone” został Robert Pasieczny. Podstawowe założenia merytoryczne wytyczone u zarania czasopisma są utrzymane. W dalszym ciągu – wzorem zasłużonych poprzedników – Redakcja, z pomocą Rady Redakcyjnej, dokłada starań, aby miało ono należyty poziom merytoryczny i wydawniczy. Dopełnieniem tradycyjnej wersji czasopisma jest jego profil na portalu społecznościowym Facebook (od 2016 r.) oraz strona internetowa www.cennebezcenne.pl (2017 r.).

Przygotowując numer jubileuszowy, postanowiliśmy przypomnieć Państwu historię czasopisma, zmiany, jakie zachodziły w jego szacie graficznej, i jego rozwój. Z każdego rocznika wybraliśmy jeden artykuł, tak by pokazać szeroką tematykę czasopisma i jego interdyscyplinarny charakter. Każdy z archiwalnych artykułów został dopełniony nowym tekstem, tak aby z jednej strony pokazać ciągłość tematyki i to, jak pewne zagadnienia zmieniały się w ciągu minionych dwudziestu lat, a z drugiej wskazać te obszary, którymi pismo zajmuje się obecnie.

Redakcja życzy Państwu ciekawej i pożytecznej lektury, mając nadzieję, że czasopismo „Cenne, bezcenne, utracone” znajdzie także i tym razem Państwa uznanie. Jednocześnie chciałbym podziękować Barbarze Kobielskiej oraz Monice Barwik za wsparcie przy tworzeniu koncepcji tego numeru oraz Radzie Redakcyjnej, w składzie: Anna Czajka, Izabella Galicka, Dorota Janiszewska-Jakubiak, Agnieszka Kasprzak, Monika Kuhnke, Hanna Łaskarzewska, ks. Wincenty Pytlik, za cenne uwagi. Dziękuję również Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego za finansowe wsparcie tegorocznego jubileuszu czasopisma.

W imieniu zespołu redakcyjnego czasopisma
„Cenne, bezcenne, utracone”
Robert Pasieczny, redaktor naczelny

Ladies and Gentlemen

Twenty years on the publishing market is a relatively long period, and taking into consideration the fact that the last twenty years witnessed dynamic political, cultural and technological transformations, it is something to be proud of.

‘Priceless. Valuable. Lost’ is an extraordinary magazine. Its open formula makes it possible not only for specialists but also the general public to become acquainted with issues which had not been presented in a satisfactory way before the magazine’s inception. They include issues connected with threats to culture and cultural losses due to fires and thefts, Polish heritage abroad and its protection, as well as issues regarding registering and seeking wartime losses.

When preparing the anniversary issue we have decided to return to the magazine’s history, its layout changes and its development. We have chosen one article from each of the previous issues so as to show the broad topics brought up in the magazine and its interdisciplinary

character. Each archival article has been complemented with a new text so that on the one hand the continuity of topics and the way some issues changed over the past twenty years are shown, and on the other the areas around which the magazine is currently centred are indicated.

The Editors wish you interesting and useful reading and hope that ‘Priceless. Valuable. Lost’ will meet your approval again. At the same time I would like to express my gratitude to Barbara Kobielska and Monika Barwik for their support in preparing the idea of this issue and to all the Editors including Anna Czajka, Izabella Galicka, Dorota Janiszewska-Jakubiak, Agnieszka Kasprzak, Monika Kuhnke, Hanna Łaskarzewska and Rev. Wincenty Pytlik for their valuable comments. I would also like to thank the Ministry of Culture and National Heritage for their financial support of this year’s magazine’s anniversary.

On behalf of the Editors of ‘Priceless. Valuable. Lost’
Robert Pasieczny, Editor-in-chief